

Molenmakersbedrijf
Molema
V.O.F.

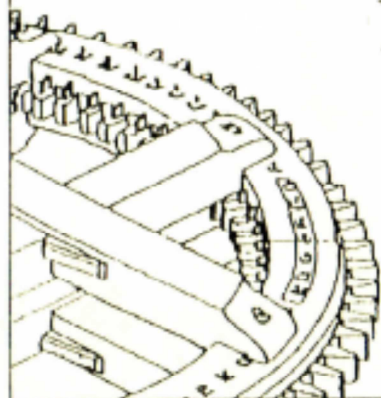

Provincialeweg 4, 9677 TV Heiligerlee

telefoon (0597) 59 16 60

telefax (0597) 59 11 76

mobiel 06 53 22 48 91

MULDERSNIJS

MOLENWERK GROEP OOST-GRONINGEN

3 - 1998

H.T. ZUUR TUINCENTRUM - BOOMKWEKERIJEN

TUIN aanleg
onderhoud
ontwerpen
adviezen

Wij leveren bomen, rozen, sierheesters, vaste planten en coniferen.

OOK HET ADRES VOOR ERFBEPLANTING MET SUBSIDIE.

Wedderweg 141 - Oude Pekela - Telefoon 0597 - 612708

Import- verkoop en onderhoud
Amerikaanse automobielen
Reparatie alle merken automobielen
Alles tegen billijke prijzen
APK- KEURING GRATIS HERKEURING
Reparatie automatische versnellingsbakken
Airconditioning service

Thorbeckelaan 54
0597 - 612957
Oude Pekela

**Klok
Car Clinic**

Erkend VNI installateur

Zelf doen
Samen doen
Laten doen
Door Uw

Bezema Sanidrome

Sanitair
Verwarming
Riolering
Dakbedekking

Feiko Clockstraat 162-163

9665 BJ Oude Pekela

Tel. (0597) 612455 - Fax. (0597) 618176

MULDERSNIJS.

Mededelingenblad van de:

Vereniging Molenwerkgroep Oost-Groningen.

Redactieadres: Oudewerfslaan 45, 9675 ER WINSCHOTEN

Secretariaat: Wollinguizerweg 152 9541 AV VLAGTWEDDE.

KvK. No. 40037981.

Muldersnijs verschijnt 4x per jaar en wordt mede mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

REDACTIELEDEN.

Gert Ijpma
Bert Schaaafsma
Gerda Koster
Bé Oomkens

Sietske Bezema-Tel
André Schuthof
Bas Hoogstraten
Grieto de Vries

BESTUURSLEDEN:

Voorzitter :
Secretaris :
Penningmeester :
Leden :

K. Strijk
H. Bossen
G.G.I. Koster-Westervaarder.
S. Bezema-Tel.
M. Venhuizen.
D.J.Tinga.
J.G.J. Bierhof.

POSTBANK: 3025139

Postbus 47, 9695 ZG BELLINGWOLDE.

BIOTOOPWACHT:

B.Oomkens. Nassastraat 55. 9675 EN WINSCHOTEN

INSTRUCTEURS:

G.G.I.Koster-Westervaarder.
K.Strijk.
S.Bezema-Tel.
fax 0597618176

R.P.Lemminga.
B. Oomkens.
D.J. Tinga.

ILLUSTRATOR:

André Schluthof

De redactie behoudt zich het recht voor om de aangeleverde copy niet te plaatsen of in te korten.

Twaalfde jaargang, nummer 47 - 24 september 1998.

Volgende copy voor 1 december 1998.

Wist u dat...

- ... een lange halve ook wel een hele halve wordt genoemd.
- ... er wel een halve bestaat en dit dus ook een hele fout is.
- ... de Drentse molendag weer een gezellig uitje was.
- ... wij hier tevens andere mulders van ver hebben ontmoet.
- ... ook molen Dijkstra nu goed te kruien is (waarbij tevens werd toegegeven dat het nu niet tegenviel!)
- ... dus ook hier geldt: smeren is het halve werk!

Aanvulling op het artikel in de vorige muldersnijs, waarin korenmolen Germania staat vermeld. Het telefoonnummer van de mulder Jacob Gerkes is: 0595-424350.

Wat is dit voor een molenzaak?

Iedereen die denkt te weten wat voor molenzaak het hier betreft, kan dit opschrijven. Het antwoord komt in de volgende Muldersnijs.

Wie wil helpen?

Op zaterdag 26 september a.s. organiseert De Boekenkist voor de 12 1/2de keer een hobbybeurs. Een jubileum dus waar extra aandacht aan wordt besteed. Er wordt geprobeerd een shantykoor aan te trekken en een taxateur, om zo te proberen zoveel mogelijk mensen te krijgen.

Bovendien zouden wij graag iedereen die de Hobbybeurs bezoekt, een klein prijsje willen geven. Deze prijsjes zullen we verdelen over alle stands, zodat de mensen overal bij langs moeten om hun prijsje te zoeken. Ook hiermee hopen wij meer mensen te trekken.

Ook molenwerkgroep Oost-Groningen heeft hier een stand staan. Wanneer er mensen zijn die belangstelling hebben om ook hier aanwezig te zijn, kunnen dit melden bij Sietske Bezema, tel.: 0597-612455 of Gert Ijpma, tel.:0597-425104.

Opgave liefst zo snel mogelijk.

Hieronderdepiep
twee keer feest

Eerst op vrijdag 18 september, want dan gaan ons aller **Derk-Jan Tinga** en zijn **Jeannet** in het huwelijksbootje stappen.

Daarna nog een keer op 7 oktober, wanneer het in Oude Pekela nog een keer feest is met de **tachtigste** verjaardag van ons aller **Buiskool**, dus niet vergeten,

MOLEN IN DE VREUGD!!!!

Drentse Molendag

Zaterdag 22 augustus vertrok een groep van acht personen vanaf molen "Berg" in Winschoten voor een tocht naar Drenthe.

De eerste molen was die van Gieten genaamd de "Hazewind". Deze molen is een achtkante stelling met twee koppels maalstenen en een pelsteen. De molen heeft een zeer slechte biotoop door veel bomen die nog niet volgroeid zijn. De molen kan niet meer malen omdat de twee koppels maalstenen defect zijn. Door de molenaar werden we rondgeleid tot in de kap van de molen waar we verdere uitleg over de molen kregen. Ook werd ons er verteld dat de roeden die oudhollands opgehekt zijn in slechte staat verkeren. Nadat de molen weer aan de gang gezet is vertrokken we naar Rolde waar we de naamloze molen gaan bekijken. Bij aankomst is de molen nog gesloten maar even later komt de molenaar er aan en kunnen we de achtkante molen op een heuvel (bultmolen?) bezoeken. De molen is ingericht met twee koppels maalstenen en heeft een gevlucht voorzien van busselneuzen. We konden gelijk al aan de slag met kruien, nadat dat gebeurd was ging de molen draaien. Na nog enige tijd met de molenaar gepraat te hebben gingen we in het dorp nog wat drinken. Na een half uur vertrokken we richting Oudemolen om molen "de Zwaluw" te bezichtigen. Deze achtkante grondzeiler is voorzien van één koppel maalstenen. We mochten van de twee halve zeilen twee volle maken waardoor de molen beter ging draaien.

Nadat zo'n beetje iedereen de vang geprobeerd had gingen we de kap in. In de kap viel de vreemde bovenas op. De as is van achter het bovenwiel rond tot de pen, iets wat je zelden ziet.

Toen we nog een hele tijd hadden staan praten werd het tijd om naar Norg te gaan om molen "Noordenveld" te bekijken. De molen is een achtkante stellingmolen met een gevlucht dat oudhollands opgehekt is. De molen die ooit dienst heeft gedaan als vakantiewoning was gerestaureerd en men wou er weer rogge gaan breken met het koppel stenen. Om op de stelling te komen ga je via twee wenteltrappen die nog uit de tijd komen dat de molen nog een woning was. De zoons van de molenaar waren met een hogedrukspuit het stellinghek aan het reinigen. We gingen naar de kap waar net zo'n vreemde as in lag als in de molen van Oudemolen.

Toen we alles gezien hadden vertrokken we naar Peize om de Paiser Meul te bezichtigen. De molen heeft een gevlucht dat is uitgerust met zelfzwiching en een oudhollands voorhek. De achtkante stellingmolen maalt nog regelmatig voor een bakker met één van de twee koppels maalstenen. Bij uitzondering mochten we de kap in waar de molenaar vertelde dat de Gronings uitziende molen oorspronkelijk in Enumatil stond als oliemolen.

Nadat we alles bekeken hadden vertrokken we naar Winschoten waar iedereen weer z'n eigen weg koos, terug kijkend op weer een geslaagde Drentse molendag.

Ronald Scheltens

Molen Enumatil kan bijna weer draaien

ENUMATIL -
Zaterdagmorgen om zeven uur werd de stilte in het zo rustige dorp Enumatil verstoord door de herrie van een vijftig meter hoge kraan. De trots van het dorp, de korenmolen Eben-Haëzer uit 1907, werd voorzien van

een nieuwe binnenroede.

"In de askop zitten twee roeden" vertelt H. Dunning, molenbouwer uit Adorp. "De roede het dichtst bij de kap van de molen heet de binnenroede." Oxidatie heeft het staal aangetast. Na dertig jaar trouwe dienst was vervanging hard nodig. Het daarin gespecialiseerde bedrijf Dunning-Bremer BV uit Adorp heeft de nieuwe wickendrager gemaakt van Cortenstaal.

De hierbij toegepaste techniek is oorspronkelijk afkomstig uit Duitsland. Door een speciaal procédé wordt de roestvorming vertraagd, waardoor de levensduur van staal enorm toeneemt. De hele operatie heeft de gemeente Leek, eigenaar van de molen, ongeveer een halve ton gekost. Met man en macht werd de 21 meter lange nieuwe roede zodanig neergelegd dat de tweede kraan van Lommerts (slechts 34 meter hoog) hem makkelijker kon vervoeren. Nadat men de oude roede verwijderd had werd de nieuwe, de 281 ste sinds 1949 door de firma Dunning gemaakt, op zijn plaats getild. Daarna werden onder toezicht van wethouder P.I. Dix en een tiental toeschouwers acht spieën, nodig om de nieuwe binnenroede vast te zetten, op hun plaats aangebracht. Omdat de kranen er toch waren verving men tegelijkertijd de molenstenen. De gemeente Leek, bij monde van de heer P. Veenema, verantwoordelijk ambtenaar van Openbare Werken, overweegt de molen het komend voorjaar van een nieuw verfje te voorzien. Dunning komt in september nog terug om de wieken aan te brengen. Vrijwillig molenaar P. Bethlehem, die als sinds 1987 samen met zijn vrouw de molen draaiende houdt, is in zijn nopjes met de nieuwe attributen. Als de wieken aangebracht zijn kan hij eindelijk weer goed malen.

HOUTVERDUURZAMING

Instructie voor het oplossen van zouten ter verkrijging van een "CELCURE"-oplossing ter sterkte van 6%

Ter verkrijging van een juiste oplossing dienen, zowel in Schijndel als in Harlingen, de zouten in de volgende onderlinge verhouding te worden opgelost:

Natriumdichromaat	: 500 kg (=50 %)
Kopersulfaat	: 450 kg (=45 %)
Azijnzuur 100%	: 50 kg + (= 5 %)
Totaal	: 1000 kg

Het bovenstaande, opgelost in 15,665 ltr water, geeft een sterkte van 1000 : 16.665 = 6,0%.

Daar de Azijnzuur tegenwoordig standaard wordt afgevuld in hoeveelheden van 22 kg per can, ter sterkte van 80%, moeten ter voorkoming van geknoei bij het in bovenstaande hoeveelheid Azijnzuur noodzakelijke afwegen, toch 3 cans Azijnzuur in de oplossing worden gebruikt, Hierdoor wordt in de praktijk de oplossing als volgt:

Natriumdichromaat	: 10 zakken à 50 kg =	500 kg
Kopersulfaat	: 9 zakken à 50 kg =	450 kg
Azijnzuur 3 cans à 22 kg à 80%	=	52,8 kg+
	totaal	1002,8 kg.

Ter voorkoming van een te lage concentratie Van de koper- en chloorzouten in de oplossing, moet deze- hoeveelheid toch worden opgelost in 15,665 liter water, Waardoor de oplossing alléén iets zuurder wordt.

VAN SWAAY HOUT

houtverduurzamingsbedrijven

B. Teerenstra

2.9 Houtverduurzamingsmiddelen op basis van boriumverbindingen, op te lossen in water en in het hout te brengen door diffusie

2.9.1 Toepassingsgebied

Deze middelen dienen voor preventieve bescherming van hout bestemd voor gebruik onder dak tegen schimmels en insecten.

De diffusiemethode is alleen geschikt voor vers gekapt hout, dat nagenoeg geen vocht heeft verloren. In verband met een toelaatbare profilerings van reeds behandeld hout komt voor de behandeling alleen gezaagd hout tot een dikte van 7,5 cm in aanmerking. Het middel is niet geschikt voor de bescherming van hout bestemd voor gebruik in weer en wind.

Wegens de geringe giftigheid voor mens en huisdier komen middelen van dit type in aanmerking voor behandeling van hout bestemd voor die doeleinden waarvoor andere middelen met een grotere giftigheid voor mens en huisdier niet of minder geschikt zijn. De middelen moeten in het hout worden gebracht volgens de diffusiemethode. Het hout verkleurt door de behandeling niet.

2.9.2 In te brengen hoeveelheid

Na de behandeling volgens de diffusiemethode dient ten minste 5,5 kg van het droge zout per m³ in het hout te zijn achtergebleven. De te gebruiken concentratie hangt af van de dikte van het te behandelen hout en varieert van 20-45%.

2.9.3 Samenstelling en zuiverheid

Het middel dient te bestaan uit een natriumboraat dat voldoet aan de volgende samenstelling:

natrium berekend als natriumoxide (Na ₂ O)	15 ± 1%
borium berekend als boriumoxide (B ₂ O ₃)	66 ± 1%
water	19 ± 2%

Het middel mag niet meer dan 0,5% onoplosbare bestanddelen bevatten wanneer men bij kamertemperatuur een 10 procent oplossing bereidt met zuiver water.

2.9.4 Giftigheid t.o.v. schimmels

De giftigheidswaarde van het middel dient te worden bepaald met de kolleschalenmethode volgens DIN 52 1 60 en DIN 52 1 76 en mag niet hoger zijn dan die van een mengsel samengesteld uit: 50% H₃BO₃ en 50% Na₂B₄O₇·5H₂O.

2.9.5 Giftigheid t.o.v. insecten

De giftigheid dient te worden bepaald t.o.v. eilerven van de huisboktor (*Hylotrupes bajulus* L.) volgens NEN-EN 46 of NEN-EN 47, in vergelijking met het onder 2.9.4 genoemde mengsel. De giftige werking van het te onderzoeken middel mag niet minder zijn dan die van het genoemde mengsel.

2.10.4 Giftigheid t.o.v. schimmels

De giftigheidswaarde dient te worden bepaald met de kolleschalenmethode volgens DIN 52 1 60 en DIN 52 1 76 en mag niet hoger zijn dan die van een mengsel samengesteld uit:

CuSO ₄ ·5H ₂ O	45%
Na ₂ Cr ₂ O ₇ ·2H ₂ O	50%
Cr(C ₂ H ₃ O ₂) ₃ ·H ₂ O	5%

2.10.5 Giftigheid t.o.v. insecten

De giftigheid dient te worden bepaald t.o.v. eilerven van de huisboktor (*Hylotrupes bajulus* L.) volgens NEN-EN 46 of NEN-EN 47, in vergelijking met het onder 2.10.4 genoemde mengsel. De giftige werking van het te onderzoeken middel mag niet minder zijn dan die van het genoemde mengsel.

2.10.6 Weerstand tegen uitloging

Na uitloging volgens NEN-EN 84 mag de giftigheidswaarde bepaald volgens de kolleschalenmethode, niet hoger zijn dan die van het onder 2.10.4 genoemde mengsel.

2.11 Houtverduurzamingsmiddelen op basis van koper-, chroom- en arsceenverbindingen, als mengsel op te lossen in water

2.11.1 Toepassingsgebied

Deze middelen dienen voor preventieve bescherming van hout al of niet in weer en wind tegen schimmels en insecten.

Deze middelen zijn ook geschikt voor bescherming van hout in contact met grond of water.

De middelen moeten in het hout worden gebracht volgens de vacuüm-druk-methode. Het hout krijgt door de behandeling een groenachtige kleur.

2.11.2 In te brengen hoeveelheid

Van de tot dit type behorende middelen dient na de behandeling volgens de vacuüm-druk-methode bestemd voor gebruik al of niet in weer en wind in contact met grond of water voor type A en C ten minste 6,5 kg droog zout per m³ en voor type B ten minste 5 kg pasta per m³ te zijn achtergebleven. In hout bestemd voor gebruik al of niet in weer en wind, niet in contact met grond of water dient bij de vacuüm-druk-methode voor type A en C ten minste 5 kg droog zout per m³ en voor type B ten minste 4 kg pasta per m³ te zijn achtergebleven.

Voor de behandeling volgens de vacuüm-druk-methode dient voor hout bestemd voor toepassing al of niet in weer en wind in contact met grond voor type A en C een 3 procent oplossing en voor type B een 2,5 procent oplossing te worden gebruikt.

2.10 Houtverduurzamingsmiddelen op basis van koper- en chroomverbindingen, als mengsel op te lossen in water

2.10.1 Toepassingsgebied

Deze middelen dienen voor preventieve bescherming van hout al of niet in weer en wind tegen schimmels en insecten.

Deze middelen zijn ook geschikt voor bescherming van hout in contact met grond of water. De middelen moeten in het hout worden gebracht volgens de vacuüm-druk-methode. Het hout krijgt door de behandeling een groenachtige kleur.

2.10.2 In te brengen hoeveelheid

Van de tot dit type behorende middelen dient na de behandeling volgens de vacuüm-druk-methode, in hout bestemd voor gebruik niet in contact met de grond ten minste 8 kg³) droog zout per m³ en bij hout bestemd voor gebruik in contact met de grond ten minste 10 kg³) droog zout per m³ te zijn achtergebleven.

Voor de behandeling met de vacuüm-druk-methode dient bij hout bestemd voor gebruik niet in contact met de grond een oplossing van ten minste 5%, bij hout bestemd voor gebruik in contact met de grond een oplossing van ten minste 6% te worden gebruikt.

Wanneer bij de vacuüm-druk-methode de voorgeschreven hoeveelheid middel niet is opgenomen en nadat er ten minste 2 uur is geperst bij een druk van ten minste 8 atmosfeer (ca. 78,5 N/cm²) na voorafgaande vacuüm, mag de behandeling pas worden beëindigd zodra daarna in een aaneengesloten periode van 30 minuten persen, minder dan 10 liter vloeistof per m³ wordt opgenomen (to refusal).

2.10.3 Samenstelling en zuiverheid.

Het middel dient voor ten minste 95% te zijn samengesteld uit de volgende bestanddelen:

CuSO ₄ · 5H ₂ O	45 ± 2,5%	Cu	11,5 %
Na ₂ Cr ₂ O ₇ · 2H ₂ O	50 ± 2,5%	Cr	17,5 %
Cr(C ₂ H ₃ O ₂) ₃ · H ₂ O	5 ± 1 %	Cr	1,1 % (Van Svaay past azijnzuur toe, zie bijlage.)

Toevoegingen van kleurstoffen, bevochtigingsmiddelen en andere speciale toevoegingen zijn toelaatbaar. De middelen mogen niet meer dan 0,5% onoplosbare bestanddelen bevatten wanneer men bij kamertemperatuur een 5 procent oplossing bereidt met zuiver water.

Voor hout bestemd voor toepassing al of niet in weer en wind en niet in contact met de grond of water, dient voor type A en C een 2,5 procent oplossing en voor type B een 2 procent oplossing te worden gebruikt. Wanneer bij de vacuüm-druk-methode de voorgeschreven hoeveelheid middel niet is opgenomen en nadat er ten minste 2 uur is geperst bij een druk van ten minste 800 kPa (ca. 8 atmosfeer) na voorafgaande vacuüm, mag de behandeling pas worden beëindigd zodra daarna in een aaneengesloten periode van 30 minuten persen minder dan 10 l vloeistof per m³ wordt opgenomen (to refusal).

2.11.3 Samenstelling en zuiverheid

Het middel dient voor ten minste 95% te zijn samengesteld uit de volgende voor de 3 typen genoemde bestanddelen.

1. type A (zout)			
gehalte Cu	berekend als CuSO ₄ · 5H ₂ O	33 ± 3%	Cu 8,4%
gehalte Cr	berekend als K ₂ Cr ₂ O ₇	55 ± 5%	Cr 19,5%
gehalte As	berekend als As ₂ O ₅ · 2H ₂ O	12 ± 2%	As 6,8%
2. type B (pasta)			
gehalte Cu	berekend als CuO	15 ± 1%	Cu 11,8%
gehalte Cr	berekend als CrO ₃	27 ± 1,5%	Cr 13,8%
gehalte As	berekend als As ₂ O ₅	34 ± 2%	As 22,0%
water		24 ± 4%	
3. type C (zout)			
gehalte Cu	berekend als CuSO ₄ · 5H ₂ O	35 ± 3%	Cu 8,9%
gehalte Cr	berekend als K ₂ Cr ₂ O ₇	45 ± 5%	Cr 15,9%
gehalte As	berekend als As ₂ O ₅ · 2H ₂ O	20 ± 2%	As 11,3%

De middelen mogen niet meer dan 0,5% onoplosbare bestanddelen bevatten wanneer men bij kamertemperatuur een 4 procent oplossing bereidt met zuiver water.

2.11.4 Giftigheid t.o.v. schimmels

De giftigheidswaarde dient te worden bepaald met kolleschalenmethode volgens DIN 521 60 en DIN 52 176 en mag niet hoger zijn dan die van een mengsel samengesteld uit 33% CuSO₄ · 5H₂O, 55% K₂Cr₂O₇ en 12% As₂O₅ · 2H₂O.

2.11.5 Giftigheid t.o.v. insecten

De giftigheid dient te worden bepaald t.o.v. eilerven van de huisboktor (Hylotrupes bajulus L.) volgens NEN-EN 46 of NEN-EN 47, in vergelijking met het onder 2.11.4 genoemde mengsel. De giftige werking van het te onderzoeken middel mag niet minder zijn dan die van het genoemde mengsel.

Gildenieuws

VRIJWILLIGE
MOLENAARS
HET GILDE VAN

VOORJAARSEXAMENS VRIJWILLIG MOLENAAR.

De aanmelding voor het voorjaarsexamen vrijwillig molenaar 1999 moet voor 1 december a.s. bij de secretaris van het afdelingsbestuur van het Gilde, B.Oomkens, Nassaustraat 65, 9675 EN Winschoten, binnen zijn. De kandidaten moeten op die dag:

- ten minste 18 jaar zijn;
- ten minste een jaar lid van het Gilde zijn;
- ten minste 150 praktijkuren in het maalboekje hebben, verdeeld over de vier seizoenen.

Het volledig ingevulde maalboekje (met op het gele schutblad de verklaring van de instructeur) moet worden ingezonden.

Aan de hand van de aanmeldingen bekijkt het afdelingsbestuur waar en wanneer de toelatingsexamens gehouden zullen worden. Legt de kandidaat daarbij voldoende kennis en vaardigheden aan de dag, dan gaat het maalboekje met een begeleidingsformulier van het toelatingsexamen naar het Gildebestuur.

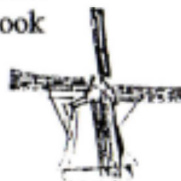
Het Gildebestuur onderzoekt de stukken en zendt ze vervolgens door naar De Hollandsche Molen. De examencommissie van De Hollandsche Molen neemt het examen af, vermoedelijk in mei 1999.

X-X-X-X-X

HET MAALBOEKJE.

De examencommissie van De Hollandsche Molen bekijkt vooraf het maalboekje en heeft zo al een bepaald beeld van de ervaring van de kandidaat. Het is van belang dat de leerling het maalboekje telkens zo volledig mogelijk invult en laat aftekenen door de instructeur of de gastgevende gediplomeerde vrijwillig molenaar. Ook excursies en andere molenbezoeken kunnen in het maalboekje worden vermeld. Er is geen molen gelijk en iedere molenaar heeft zijn eigen manier van werken. De leden in opleiding wordt dringend aangeraden ook bij andere instructeurs en molenaars praktijk op te doen.

X-X-X-X-X

BOEKJES TE KOOP.

Sommige bezoekers willen meer van de molen meenemen dan een eenvoudige folder en/of de herinnering aan de uitleg van de molenaar. Voor hen zijn er leuke Molenboekjes, uitgave van Kooijman te Zaandam. In het magazijn van de Molenwerkgroep, Nassaustraat 65 te Winschoten, liggen ze in het Nederlands, Engels Duits en Frans in voorraad. De adviesverkoopprijs is f.8,95.

Inkoop voor molenaars bij afname van minimaal 5 stuks f. 5,- per stuk. Kooijman heeft nog meer mooie molensouvenirs, zoals

- Molentekeningen van G.Krook (1850), doorsnede van een achtkante vijzelmolen, een achtkante scheptrad watermolen, een achtkante zaagmolen en een stenen korenmolen, posterformaat 46 x 65,5 cm op chamois papier;
  - Aquarellen 30 x 40 cm, geseald, met bijsluiter in het Nederlands, Engels, Duits en Frans, van diverse molenlocaties, o.a. de Zaanse Schans en de Kinderdijk;
  - reproducties van een schilderij van Peter Sterkenburg De Saen anno 1850 op kunstdrukpapier 30 x 40 cm, beeldformaat 16,5 x 34 cm;
  - T-shirts met een molenaafbeelding, doorsneetekening van een Amsterdamse houtzaagmolen van 1592 (wit katoen, maten M, L en XL).
- Kooijman levert alleen bij een ordergrootte vanaf f.250,-.
Op de komende ledenvergadering kunnen we peilen of er voldoende belangstelling is voor het plaatsen van een bestelling.

X-X-X-X

MOLENBOUW

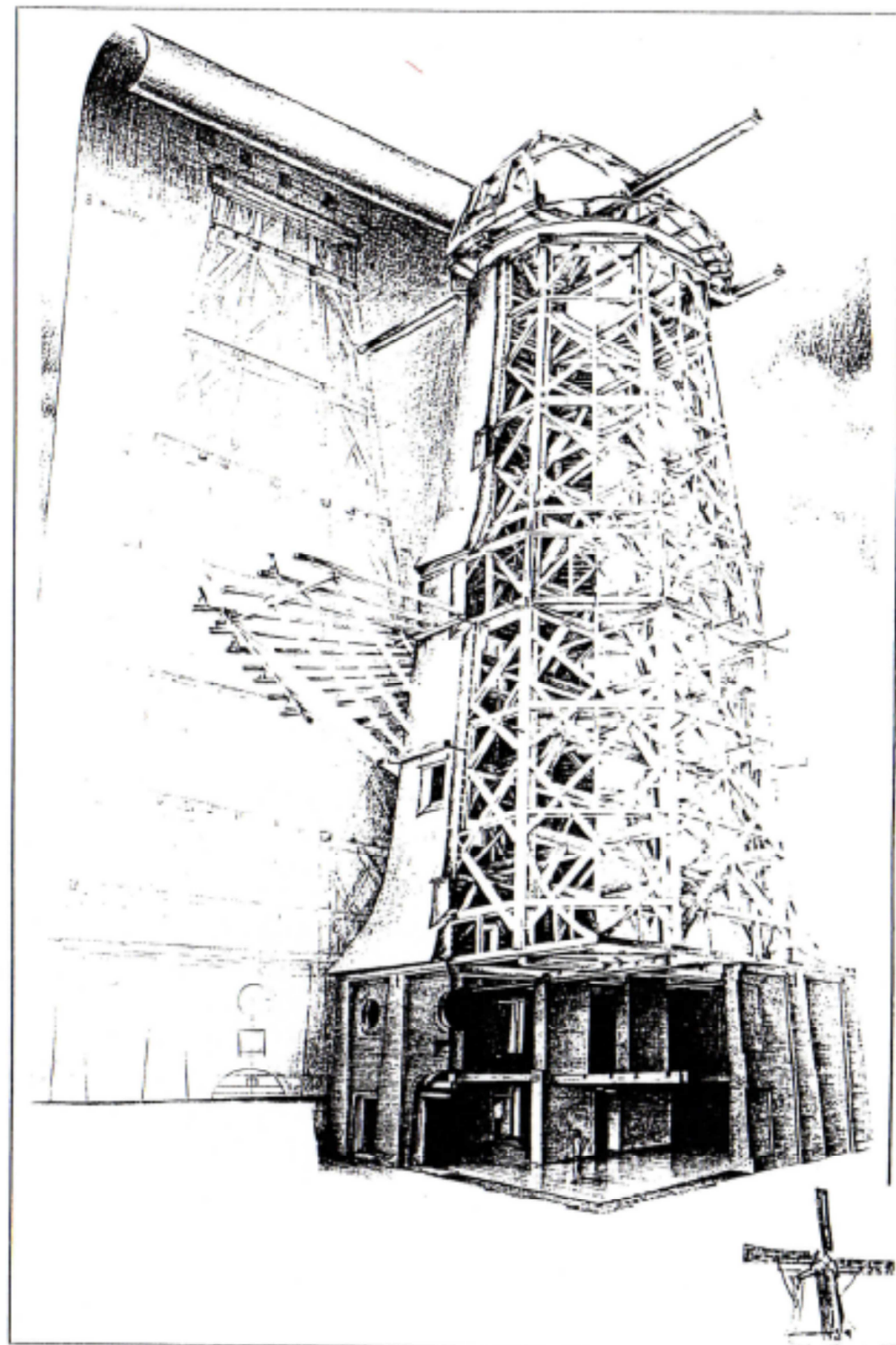
Tentoonstelling over molens in Appingedam.

De vereniging Vrienden van de Groninger Molens viert dit jaar haar 25 jarig bestaan. Daarom is in het waterschapshuis van het waterschap Eemzijlvest, Westersingel 66 te Appingedam tot het eind van 1998 een fototentoonstelling over molens ingericht. De tentoonstelling is samengesteld uit materiaal van het molenarchief in het waterschapshuis, bestaande uit foto's over huidige en verdwenen polder-, koren- en industriemolens. Voorts zijn alle 45 molenrestanten, 5 windmotoren en enkele sarrieshutten in onze provincie opgenomen in de tentoonstelling.

De tentoonstelling is geopend tijdens de werkdagen van 9.00 uur tot 17.00 uur

ANTON SIPMAN

*J.J. Naaijer v/h J. Buurma
Smederij en Roedenmaker
Constructie en reparatie*

Voorstraat 26
9696 XII
Oudeschans
Tel: 0597-655291

PERSBERICHT

Molen Ganzedijk draait om graan

DAG VAN HET GRAAN in en om de koren- en pelmolen te Ganzedijk (bij Finsterwolde) op zondag 20 september 1998 van 11.00 tot 17.00 uur. Een initiatief van de PRcommissie van de Noordelijke Land- en Tuinbouw organisatie - afdelingen Oldambt en Dollard - in het kader van de landelijke PR-campagne 'De week van het platteland'.

In en om de molen worden de bezoekers ingelicht over de teelt, de verwerking en de produkten van graan. Ook staan er moderne landbouwmachines opgesteld. Bij gunstig weer zal de molen in bedrijf zijn. Men kan van Oldambtster meel gebakken pannenkoeken proeven en voor de kinderen zijn er spelletjes. Om plm. 14.00 uur zal de heer A. Meijerman, burgemeester van de gemeente Reiderland de uitslag bekend maken van een kleurplatenwedstrijd en de prijzen uitreiken. Deelnemers aan deze wedstrijd zijn leerlingen van de basisscholen in Reiderland. Al deze activiteiten worden van 14.30 tot 16.00 uur muzikaal omlijst door het dweilorkest Millrose Dixy.

De toegang is gratis!

Voor meer informatie: Sjaak Overbeek tel. 0597-331549

Dit krantje werd gemaakt in :

Appingedam

EXCURSIE MINDEN LUBBECKE

Beste leden en cursisten.

Zaterdag 3 oktober hopen we weer een excursie te houden, deze keer naar de Westfälische Mühlenstrasse in Duitsland.

We verzamelen ons weer in Winschoten bij Molen Berg, waar bij voldoende deelname een bus staat te wachten. Bij minimale deelname, 30 personen dan zijn de kosten Fl 50,-, en bij 40 personen worden de kosten lager en wel Fl. 40,-

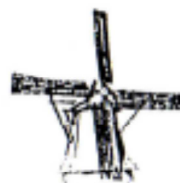
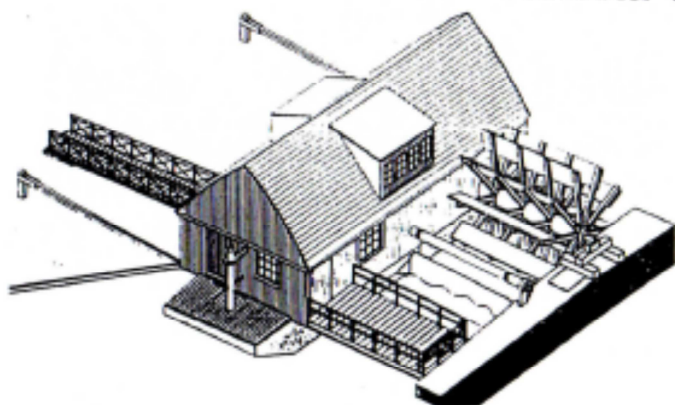
Vertrektijd is nog niet bekend, maar zal in de buurt van 7,- uur zijn.
Koffie en broodjes meenemen want we hebben deze keer geen luxe bus met toilet en koffiebar.

We proberen de Rossmühle in Oberbauernschaft, de Bockmühle in Wehe, en een Schiffmühle in Minden te bezoeken. Er moet nog contact gezocht worden met de verschillende molenaars.

Opgaven zo snel mogelijk bij gerda

Schiffmühle auf der Weser in Minden

telefoon 0597-424045

Route Open Monumentendag gemeente Pekela.

Start: Toeristisch Informatiepost Haven Oude Pekela, Flessingsterrein.

1. V.a start 1ste weg links, rechts en direct weer links richting watertoren Let op! Fietsers via fietspad.
2. 1^e weg rechts en direct weer links = Thorbeckelaan
Rechts aan het eind van deze straat bevindt zich het Oorlogsmonument
3. Kruising oversteken = Parklaan
4. 2de viersprong links en direct weer links = **Parkeerplaats bij Molen "De Onrust", de molen is open**
5. V.a. de parkeerplaats links en over de brug (Wedderklap), bevindt zich links de Ned. Hervormde Kerk - zie programma
6. V.a. parkeerplaats kerk links
7. Na klapbrug (Ericabrug) direct links langs het diep
Na ca. 300 m. Passeert u de Rooms Katholieke kerk -deze is geopend- zie programma. Achter de kerk is een parkeergelegenheid.
8. V.a. de kerk de route vervolgen langs het diep
9. U passeert de grens van Oude- en Nieuwe Pekela en op de grens staat de Lutherse kerk. Deze is niet geopend.
Ter hoogte van de sluis staat een oud kerkgebouwtje, waar momenteel het mannenkoor 'Albatros' in repeteert. Ook worden er luwelijken voltrokken. Is niet geopend.
Op huisno. C 2 staat de Directeurswoning van de voormalige sigarenfabriek Albatros - zie programma
10. Na deze woning, 2de straat rechts = Prunuslaan
11. Op kruising links = Meidoomlaan
12. Einde weg links en direct weer rechts richting Ned. Hervormde Kerk Deze is geopend - zie programma
13. V.a. de kerk het smalle weggetje vervolgen tot het diep en dan rechts
14. Over 1^e brug (Ommelanderbrug) en direct links langs het diep Op huisno. C 95196 bevindt zich het museum Kapiteinshuis Deze is geopend - zie programma
15. De route vervolgen langs het diep en voor het loopbruggetje de weg naar rechts vervolgen = Poortmanswijk
16. 1^e weg links - u passeert aan de linkerkant het nieuwe uitbreidingsplan Oud Alteveer
17. 1^e weg rechts en de route vervolgen onder viaduct door
18. 1^e weg links = Verbindingsweg Nw. Compagnie
19. Einde weg rechts en u komt langs Steenfabriek Strating -is geopend- zie programma
20. V.a. Strating de route vervolgen over de klapbrug en direct rechts langs het diep
21. Bij Ericabrug de weg naar links aanhouden = Burg. Snaterlaan
22. Einde weg links (langs het diep)
23. Einde weg links en u ziet rechts waar u gestart bent.

Wie wil er mee?

Zaterdag 12 en zondag 13 september gaat er een weekendtrip naar Duitsland en wel naar de **wind- en watermolen** in het zuidoosten van Nedersachsen.

Van deze molen gaat de tocht verder naar de ca. 300 jaar oude bedrijfsvaardige standerdmolen Dudensen met hierin twee koppel stenen. Daarna gaat het nog naar de Steinhuder museummolen. Er zijn nog meerdere molens gepland, zoals:

- Galerieholländer Wichtringhausen, Benningsen, Peine, Wendhausen.
- Standerdmolen Stedesdorf, Abbenrode, Liebenburg en Machtsum.
- Paltrokmolen Asel.
- Krijtmolen C. Behrens.
- Watermolen Nettlingen
- "Patentmolen" in Söhlde.

De tocht start op zaterdag 12 september om 07.00 uur op het parkeerterrein van de firma Erlenborn in Rhaderfehn. Verwachte terugkomst is op zondag 13 september tegen 20.00 uur zijn. De kosten van deze tocht bedragen DM 140,00 voor de reiskosten en een overnachting met ontbijt.

Voor meer info tel: 00-49 - 491-92992-0

Volkshochschule für die Stadt und den Kreis Leer e.V.

Haneburgallee 8, 26789 LEER.

REACTIE OP FRYSLAN BOPPE I.

Gerrit Pouw reageerde op het artikelje over het lesboek van het Gild Fryske Mounders uit 1982 en de veiligheidsmaatregel van het borgen van het binneneind van de wipstok. Hij meende dat de schrijver van dat stukje niet wist dat in ieder vangstelsel enige rek zit en dat "de vang aanrijgt", -als er druk op het wiekenkruis komt- vaster om het bovenwiel klemt en zo via het sabelijzer de vangbalk laat zakken. Het gaat echter om een **extra** veiligheidsmaatregel bij molens zonder kneppel (zoals de meeste in onze regio) en een zware wipstok. In die geest heeft Gerrit per brief antwoord gehad.

X-X-X-X-X

OPEN DAGEN 1998

OOST-GRONINGER MOLENS

5	sept.	molen	Oude Pekela, Bourtange
5 t/m 12	sept.		OPA-Markt te Oude Pekela
12	sept.		Nationale Monumentendag
19	sept.	molen	Ganzedijk
20	sept.	molen	Ganzedijk Dag v/d Landbouw
26	sept.	molen	Winschoten, Vriescheloo
3	okt	EXCURSIE	zie elders in deze muldersnijs

De vereniging stelt u in de gelegenheid om de molens in de regio te bezoeken, door ze op verschillende zaterdagen of zondagen open te stellen en te "bemannen". De hier bovengenoemde molens zijn geopend van 13.00-16.00 uur

Vriescheloo: Elke zaterdag en zondag van 10.00- 16.00 uur geopend.

Farmsum: Deze molen is elke dinsdag en donderdag n.m. geopend, met uitzondering van de schoolvakantie's

Nieuw Scheemda: De Dellen of de Westerse molen, elke maandagavond tot zonsondergang.

Eemshaven: De Goliath elke zaterdag en zondag van 13.30 - 17.00 uur

Wedderveer: Iedere eerste zaterdag van de maand.

int: G. Koster, tel.0597-424045 of H.Bossen, tel. 0599-313128

Theorie-lessen

De theorielessen gaan weer van start en wel op zaterdag 14 november a.s. . Om de andere week zien we elkaar 's-morgens weer van 09.00 uur - 12.00 uur. De volgende data zijn 28 november en 12 december, de rest van de data wordt op de jaarvergadering bekend gemaakt.

Net als andere jaren zitten we nu ook weer in de kantine van de gemeentewerken van Oude Pekela aan de Scholtenswijk 6 aldaar. Ben je verhinderd, dan graag vrijdag vóór 19.00 uur afbellen bij je instructeur.

Sietske: 0597-612455

Gerda: 0597-424045

Bè : 0597-414269

Klaas :0597-416031

UITNODIGING

Zaterdag 12 september is het weer

Nationale Monumentendag.

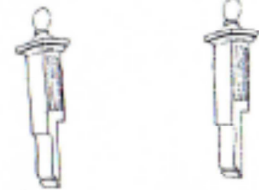
Na afloop bent u daarom van harte uitgenodigd op "De Onrust", om hier uw laatste molenkiekerariteiten te vertellen onder het genot van een drankje en de overheerlijke **GANZEDIEKER APPELTORTE.**

Ik hoop dat het weer een gezellige dag wordt en tot ziens in Oude Pekela.

Molenbezoek Noord-Holland.

Zondag 5 juli zijn Wim van Rheen en ik naar de provincie Noord-Holland geweest om daar enkele molens te bezoeken. Het lag eerst in de bedoeling om paltrokmolen "De Eenhoom" te bezoeken, maar helaas was deze op het moment van ons bezoek gesloten. Dankzij een behulpzame buurman hebben we nog wel even op de zaagvloer kunnen kijken, maar hier bleef het ook bij.

Vervolgens zijn we verder naar het noorden gereden, naar Koedijk waar we een afspraak met Andreas de Vos hadden gemaakt om hier een binnenkruier te bekijken.

Toen we hier aankwamen, draaide de molen volop met vier volle zeilen. We werden vervolgens hartelijk begroet door Andreas en zijn vriendin. Eerst hebben we een kijkje binnenin de molen genomen. Het betrof hier dus een stoere binnenkruier,

waarbij we ook met draaiend gevlicht bovenin de kap konden kijken. De molen heeft op het westen enige windbelemmering, maar verder is de biotoop goed. Vervolgens zijn we naar buiten gegaan, waar we lekker in de zon konden genieten van een kop thee en na de nodige verhalen vonden we het om zo'n zes uur wel weer welletjes en vertrokken we weer naar het noorden. Via Schoorl kwamen we echter nog een draaiende molen tegen, uiteraard zijn we hier ook nog even naar binnen geweest. Het betrof hier molen LQ van de Zijper molenpolder. Deze molen was nog compleet met een vijzel uitgerust, zodat wanneer het water te hoog mocht staan ook deze molen nog een bemalingsfunctie had in

noodgevallen. Deze molen kon zowel op elektriciteit als met de wind bemalen worden. De molenaar heeft ons nog even gewezen op molen F, die we wel hadden zien draaien, alleen de toegangsweg was ons niet bekend. Via Burgerbrug zijn we toen ook hier nog geweest. Op deze molen is Klaas Zaal actief, waarbij Wim nog een oude bekende, namelijk Klaas Zaal Jr. tegenkwam. Ook hier kregen we een complete rondleiding door de molen, waarbij we nog hebben kunnen vangen en kruien. Dit is een aparte ervaring, omdat je geen of weinig zicht hebt of je wel of niet goed op de wind staat. Vervolgens hebben we de molen afgetuigd en hebben we, na de nodige adresuitwisselingen, tegen negen uur koers gezet richting Groningen. Hier kwamen we ietsje later dan verwacht aan, maar ondanks alles was ook dit weer een zeer geslaagde dag.

Gert Ijma.

In de vorige muldersnijs is een klein foutje geslopen, vandaar deze aanvulling.

De spinnekopzaagmolen te Wedderveen is hier elke zaterdag van de maand geopend en molenaar Arnold Dost heet ook u hier van harte welkom op deze unieke molen, uitgerust met zelfkruiging en zelfzwichting.

Telefonisch te bereiken via: 0597-563184.

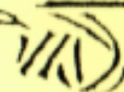

UURWERKHERSTELBEDRIJF

A. SCHUTHOF

TEVENS REPARATIE VAN BLAASINSTRUMENTEN

Hyacintstraat 12
9675 MB Winschoten
Tel.: (0597) 41 56 72

Lekker komt van

slagerij huizing

Feiko Clockstraat 110
tel. 0597 - 614860 - Oude Pekela

Kwaliteit is onze reclame.

Brood- en banketbakkerij

BRANS

Feiko Clockstraat 172 * tel. 0597 - 612491 * Oude Pekela

Ruime sortering gebak en chocolaterie.

Lubbermanswijk 18
Oude Pekela
tel. 0597 - 612857

- SCHOOHMAAK BEDRIJF
- INDUSTRIËLE REINIGING
- HOOGDRUK REINIGING
- OPRUIJEN LOODSEN EN FABRIEKSTERREINEN
- STEIGERVERHUUR

Bakker en Zn.